

Sammanställning av besiktningsresultat vid renslakt 2000-2007

Torgny Mossing, Umeå universitet, - Ekologi, Miljö och Geovetenskap

Slakten av renar skiljer sej inte från annan slakt och kontrollen regleras i EG 854/2004. Verksamheten skall också genomföras enligt den vägledning som ges av SJV, - *genomförande av offentliga kontroller vid slakt av ren*. Skillnaden mot annan köttproduktion ligger mest i de praktiska förutsättningarna kring renskötseln, en näring som bedrivs extensivt över stora områden och inte alltid under förutsägbara förhållanden.

Slaktsäsongen sträcker sej i huvudsak från september, då sarvarna (handjuren) slaktas och fram till mars. Under vintern sker en utgallring av slaktdjur, mest vajor och kalvar, som skickas med biltransport till stationära slakterier. Trenden har allmänt sett varit att höstens sarvslakt fått minskad betydelse och det har skett en övergång till mer och mer kalvslakt vilket gynnat både produktionen och dess kvalitet. Antalet slaktade renar varierar mycket mellan åren men har varit 40-70 000djur/år. I landet finns f.n. 13 st. stationära slakterier samt ett godkänt mobilt slakteri. Syftet med kontrollen är förutom livsmedelskontroll ett verktyg i smittskyddet och bör även kunna användas som ett medel i djurskyddsarbetet.

Syftet här var att sammanställa journalerna som förs vid kontrollbesiktningen, utvärdera den information som fås och vilken mån kontrollen uppfyller målsättningen.

Av sammanställningen av besiktningsfynden (06/07, c:a 42000 slaktdjur) kan man dra några allmänna slutsatser. De första är att renar i stort är mycket friska djur. De vanligast förekommande parasiterna är inte oväntat svalg och hudkorm. Parasitära granulom och Onchocerca (bindvävsmask) förekommer mest i Tornedalen och i övrigt är anmärkningar sällsynta.

Anmärkning	Korm-svalgbroms	Parasitär granulom	Onchocerca	Trauma, blödning	Peritonit	Övr. leverskador	Setaria	Pleurit	Njur-förändringar	Pneumoni parasitär
antal	8280	2593	909	543	381	332	245	180	157	124
% av besiktigade	21	6	2	1	1	<1	<1	<1	<1	<1

De vanligaste förekommande anmärkningarna under slaktsäsongen 06/07

Vidare kan man diskutera rutinerna för insamling och behandling av data utifrån ett kostnads- och effektivitetsperspektiv. Framför allt framgår att långt ifrån alla journaler kommer LV tillhanda och att när de så gör, sker ingen rutinmässig sammanställning och redovisning. Informationen som bokförs återförs alltså inte till slakterier, djurägare eller andra myndigheter vilket gör att man kan ifrågasätta nyttan av själva journalföringen.

De slutsatser som kan dras m.a.p. regionala skillnader och tidstrender som redovisats i rapporten måste göras i relation till den precision med vilken informationen samlats in. Journalföringen upplevs ofta som tidskrävande och i bäst fall som en nödvändig rutin och datoriserade system som vid annan slakt borde införas.

Det primära syftet och LV:s uppgift med köttbesiktningen är livsmedelskontroll och smittskydd. Detta är en sedan länge fungerande rutin och en naturlig del i renslakten. Vid kontrollbesiktningen skall även rapporteras fall enligt OIE:s lista och epizootiförordningen. Information om dessa fall skall rapporteras till JV och berörda länsveterinärer och enligt uppgift är det ytterst sällan det förekommer rapporteringsskyldiga fynd.

Vid slakterna samlas information från ett stort antal djur. Sjukdoms och parasitbelastningen är generellt sett beroende av två faktorer, förhållande i miljön och djurhållningen. Miljöfaktorer påverkar spridningen av i synnerhet vektorburna parasiter och man kan anta att förekomsten i renen påverkas av ex. klimatförändringen. Frågan är då om journalerna kan användas som medel för att beskriva långsiktiga trender ex. i relation till förväntade klimatförändringar. Slutsatsen här är att det är tveksamt om det låter sej göras. Journalerna ger heller inget svar på djurens totala parasitbelastning eftersom alla parasiter inte undersöks. Om målsättningen är att göra en *screening* av

renpopulationen och *monitoring* av förändringar bör detta i så fall bli föremål för särskilda studier. Allmänt sett behövs i så fall inte information från alla slaktade djur utan ett betydligt mindre men noggrant undersökt sample för att besvara specifika frågor.

Ett annat djurskyddsproblem, utanför kontrollbesiktningen, är utbrott av sjukdomar av mer epidemisk karaktär, dvs att det lokalt sker utbrott av sjukdomar ex. av *Setaria* i Finland, *Parapoxvirus* i Norge eller *Moraxella* i Sverige samt förmodligen fler som inte kommit till kännedom. Problemet åtminstone i Sverige är att det inte finns rutiner för hur sådana händelser skall hanteras. En orsak är att renägarna ofta inte kontaktar veterinär och vidare att renen är ett relativt ovanligt och ibland okänt djur hos många veterinärer. Den särskilda resurs som tidigare fanns för rennäringen är heller inte längre tillgänglig och det saknas ett nödvändigt stöd för de praktiserande veterinärerna.

.....